

Богдан Хомик (Тернопіль)
ЕВОЛЮЦІЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Еволюція зовнішньої політики України у контексті російсько-української війни з 2014 року – це історія рішучого розвороту на Захід і трансформації дипломатії виживання у глобальну дипломатію боротьби за свободу, від багатовекторності до чіткого євроатлантичного курсу та протидії російській агресії. Цей період можна розділити на два ключові етапи: 2014–2022 роки (гібридна війна) та з 24 лютого 2022 р. (повномасштабна війна).

Після Революції Гідності та початку російської агресії зовнішня політика України зазнала кардинальної зміни пріоритетів.

Розрив із Росією та СНД: Відбулося поступове, але рішуче припинення співпраці з Росією та структурами Співдружності Незалежних Держав (СНД), що ознаменувало відмову від політики "багатовекторності".

Після Євромайдану Європа стала головним інтеграційним пріоритетом. Зовнішня політика України була спрямована на формалізацію відносин з Європейським Союзом та поглиблення співпраці з НАТО. Центральним досягненням стало підписання та ратифікація Угоди про асоціацію та створення Поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі (ПВЗВТ). Вершиною інтеграції в цей період стало отримання безвізового режиму (2017). Дипломатія зосереджувалася на імplementації реформ (антикорупційних, судових, економічних), які були необхідною умовою для політичного зближення. Європа також була головним фінансовим донором та посередником у Нормандському форматі (Франція та Німеччина), який був центральною платформою для переговорів щодо Донбасу.

Відновлення курсу на членство в НАТО (відмова від позаблокового статусу).

Активізація співпраці, отримання статусу Партнера з розширеними можливостями (Enhanced Opportunities Partner, EOP) у 2020 році.

Сполучені Штати Америки були головним ініціатором міжнародних санкцій проти Росії. Українська дипломатія активно працювала з Конгресом та Білим домом для ухвалення законів на підтримку України (наприклад, щорічні закони про асигнування на допомогу у сфері безпеки). Ключовим напрямком було отримання летальної зброї (зокрема, протитанкових комплексів Javelin), що стало символом переходу США від "нелетальної" до прямої військової підтримки. Київ прагнув офіційного закріплення статусу України як основного союзника поза НАТО (MNNA), хоча це питання залишалося відкритим. Політичні відносини мали двопартійну підтримку (хоч і з періодичними кризами, пов'язаними з внутрішньою політикою США), що забезпечувало стабільність зовнішньої підтримки.

Канада відіграла роль надійного партнера, особливо у сфері військового навчання (місія UNIFIER) та підтримки української діаспори. Канада була однією з перших країн, які запровадили жорсткі санкції проти РФ. Українська політика фокусувалася на використанні впливу великої української громади для лобювання інтересів Києва в Оттаві.

Платформа деокупації Криму: Започатковано зусилля для формування міжнародної платформи для деокупації півострова (попередник "Кримської платформи").

Інформаційна боротьба: Активізація зусиль із донесення до світової спільноти правди про російську агресію та спростування російської пропаганди.

Повномасштабне вторгнення Росії радикально змінило характер і цілі зовнішньої політики, перетворивши її на дипломатію воєнного часу.

Військова та Фінансова Допомога: Пріоритетом номер один стала мобілізація військової, фінансової та гуманітарної допомоги від західних партнерів, зокрема США, ЄС, G7. Дипломатія перейшла в режим "вибивання" сучасного озброєння.

З початком повномасштабного вторгнення роль Північної Америки стала абсолютно критичною. Українська зовнішня політика перейшла до дипломатії потреб – негайного запиту на конкретні види озброєння (від артилерії та HIMARS до систем ППО Patriot і винищувачів F-16). Ключове завдання Києва – збереження двопартійної підтримки та забезпечення безперервного фінансування військової допомоги через Конгрес

Формування "Коаліції Рамштайн": Створення формату зустрічей міністрів оборони країн-партнерів для координації військової допомоги (Контактна група з питань оборони України).

Міжнародна Ізоляція РФ: Безпрецедентні санкції: Досягнення ухвалення потужних пакетів санкцій проти Росії. Виключення/зупинення членства РФ: Зусилля для виключення Росії з міжнародних організацій (ПАРЄ, ОБСЄ, ООН тощо).

Кандидатство в ЄС: Історичний прорив – отримання статусу кандидата на членство в Європейському Союзі (червень 2022 року). Це стало ключовим політичним сигналом про приналежність України до європейської сім'ї.

Де-факто Союзництво з НАТО: Хоча членство залишається віддаленою перспективою до кінця війни, співпраця з НАТО досягла безпрецедентного рівня, включаючи стандартизацію ЗСУ за стандартами Альянсу. Україна подала заявку на прискорений вступ до НАТО (вересень 2022).

"Кримська платформа": Активний розвиток платформи як постійно діючого механізму для міжнародної координації дій з деокупації Криму.

"Формула Миру" Президента Зеленського: Просування власної ініціативи щодо всеосяжного, справедливого та сталого миру, що ґрунтується на Статуті ООН та відновленні територіальної цілісності України.

Південь і Схід: Різке посилення дипломатії з країнами Глобального Півдня (Африка, Латинська Америка, Азія), які раніше були у сфері російського впливу або займали нейтральну позицію. Мета – пояснити суть агресії та створити ширшу міжнародну коаліцію.

Продовольча Безпека: Зосередження на ініціативах на кшталт "Зернова угода" та "Grain From Ukraine" для забезпечення глобальної продовольчої безпеки та подолання наслідків російської блокади.